

Gyógyszerésztörténeti közlemények

Gyógyszerészet 35, 357–362, 1991.

Küzdelmek a gyógyszerészi kamara felállításáért. II.*

Maros Gyuláné Lugosi Márta

A Keresztény Szociális Gazdasági Párt keretén belül megalakult a gyógyszerészi szakcsoport, melynek programjában hasonló célkitűzéseket fogalmaztak meg: „Egyik legrégebb sérelmünk orvoslása címén követeljük az illetékes minisztériumtól az önálló gyógyszerészi főosztály haldéktalan megszervezését és felállítását...”

„... illetékes minisztériumunktól kívánjuk egy – minden politikától távolálló, de szigorúan erkölcsi és gazdasági alapokon nyugvó, egységes gyógyszerészi szervezetnek: a decentralizált kamararendszernek megalkotását és törvényhozás útján való sürgős életbeléptetését. A gyógyszerészi kamara egyenlő módon ölelje magába a pálya minden egyes működő tagját, éber szemmel őrködjék erkölcsi és gazdasági javaink felett, legfelsőbb hatóságunknak pedig minden gyógyszerési vonatkozású ügyben véleményezője és végrehajtója legyen.” [31].

Az új Népjóléti és Munkaügyi Minisztériumban a gyógyszerészeti főosztály szervezésére hamarosan sor került, de a kamarák felállítása ezúttal sem történt meg. Csiléry András miniszter nem ellenezte ugyan a kamarák létrehozását, de azt bizonyos mértékig bilincsként tartotta a kar számára. Ugyanakkor elismerte, hogy a kamara-rendszer szükséges és üdvös lehet a kari közérdek szempontjából. [31].

Az Országos Gyógyszerész Szövetség 1920. év elején elhatározta, hogy újabb kamara-tervezetet dolgoztat ki, mivel a Kéler János-féle tervezet idejét múlta. A Szövetség kebeléből egy 12 tagú „Kamarabizottság”-ot küldött ki a tervezet elkészítésére. A Bizottság több ülésen át foglalkozott a kérdéssel, majd a régebbi tervezeteket is figyelembe véve kidolgozta javaslatát és azt a közgyűlés elé terjesztette. Ez az ún. Szász Tihamér-féle tervezet 7 fejezetben foglalta össze a kamarák szervezeti felépítését és feladatát. Eszerint: Minden okleveles és nem okleveles gyógyszerész és gyakornok is köteles a kamarába belépni, de csak az oklevelesek teljes jogúak. A kamarák a Munkaügyi és Népjóléti Minisztérium alá tartoznak. A kamarák szervei: a közgyűlés, a választmány és a fegyelmi tanács. A központi választmányba minden kamara 2-2 tagot küld, akik közül az egyik alkalmazott, a másik lehetőleg a kamara elnöke legyen. [33].

Az Alkalmazott Gyógyszerészek Országos Szövetsége 1920. április 29-én üsztelgett az új népjóléti miniszternél, dr. Benárd Ágostonnál és beadványt nyújtott be a Szövetség nevében. Erre a beadványra a miniszter leiratban válaszolt: „A gyógyszerészeti ügy megreformálása és a gyógyszerészi kamarák felállítása tárgyában folyó év április 29-i

beadványára értesítem a Szövetséget, hogy a gyógyszerészet reformjára vonatkozó tervezet jelenleg kidolgozás alatt áll s a gyógyszerészi ügy rendezését a hozzá fűződő fontos közegészségügyi szempontoknak és az összes érdekelt jogos és méltánylást érdemlő igényeinek figyelembevételével kívánom annak idején megoldani. 1920. június 15. dr. Benárd” [34].

A minisztertől dr. Atzél Elemér gyógyszerész és jogász, miniszteri segédutkárral kapott megbízást a gyógyszerügyi törvénytervezet elkészítésére. Az elkészült tervezet nem került nyilvánosságra, csak főbb vonásokban ismertette a szerző az Egyesület és a Szövetséggel. A tervezet a gyógyszerügyi jogadományozások és az átruházhatóság kérdésével foglalkozik, de a kamarák felállításának szükségességére is kitér és befolyást biztosít a kamarának a jogadományozásnál. A tervezet paritásos alapon képzelte el a tulajdonosok és az alkalmazott gyógyszerészek szerepét a kamarában [35].

A gyógyszerészi törvénytervezet elkészítésére az Országos Gyógyszerész Egyesület is megbízást kapott, mert az Egyesület 1921-22. évi működéséről készített közgyűlési beszámolóban Koritsánszky Ottó ügyvezető igazgató így írt: „... A gyógyszerészi kamara felállítása érdekében nemcsak lépéseket tettünk az illetékes hatósági tényezőknél, hanem a népjóléti miniszter úr által adott megbízás alapján egyesületünk elnöke gyógyszerészi törvénytervezetét a kamara felállítása alapján dolgozta ki.” [36].

Az elnök, dr. Gaál Endre a gyógyszerügyi törvénytervezetet szakszerű indoklással is ellátta és így nyújtotta be a miniszternek. A vidéki alelnök, Mihalovits Jenő is készített egy tervezetet, amit a miniszter magához bekérte. Így már három tervezet közül is válogathatott. A miniszter biztosította az Egyesület küldöttségét arról, hogy a végleges törvénytervezet szakszerű hozzászólás végett lekerül a gyógyszerészi karhoz az egyesület útján, mielőtt az a törvényhozás elé kerülne. [36].

A vidéki gyógyszerészi kamarák az volt a véleménye, hogy a gyógyszerészi reform előtt meg kell valósulnia a kamara-rendszernek. Az Egyesület soproni kerülete szeptember 16-ára meghirdetett közgyűlésének a 4. program-pontja úgy szólt, hogy „A kerületi közgyűlés a meghatározottabbban kéri a kormányt, hogy a gyógyszerészi kamarák felállításának évtizedek óta vajdó kérdését mielőbb a megvalósítás stádiumába vigye, mert ez kell, hogy a gyógyszerészeti reform első lépését képezze.” A soproni kerület a 12 pontba szedett határozatát megküldte az országos egyesület összes kerületeihez és felhívta azokat a határozatok támogatására illetve elfogadására. A kerületi közgyűlések jegyzőkönyvei arról tanúskodnak, hogy a felhívással, vagyis a kamara létesítésével az egész kar egyetértett [36].

Ekkor már ismét új népjóléti minisztere van a kormánynak dr. Vass József személyében. Ő is jóindulatáról és

*Első rész megjelent Gyógyszerészet 35, (6), 303–309 (1991)

segítőkészségéről biztosította a gyógyszereszeket, de a gyógyszerügyi reformja, valamint a kamara-kérdés – számára teljesen ismeretlen terület lévén – ismét csak elodázódott. Erről így vélekedett *dr. Varságh Zoltán*, a Gyógyszerészi Hetilap főszerkesztője: „... hamarabb elkopik a miniszter, semmint az ő reformtervezete tető alá kerülne és törvényhozásilag megszavaztatnák. Mert egy miniszter sem hajlandó az elődje, illetve elődjei által készített vagy megrendelt törvénytervezetet kritika nélkül elfogadni. Azonkívül mindegyik előtt ismeretlen terület a gyógyszerészeti ügy, amelynek belső életébe előbb be akar tekinteni. Ez időt vesz igénybe.” A cikk úgy fejeződik be, hogy mire minderre sor kerül, leköszön a miniszter, jön a következő és az egész folyamat kezdődik előről [37].

Igy a régi tervezetek helyébe megint egy újabb készült; Koritsánszky Ottó, az Egyesület ügyvezető igazgatója készítette. Ő maga így indokolta cikkében a kamara-tervezetet: „... szükség van kamarára, vagyis olyan kényszer-szervezetre, amely a gyógyszerészi ügyek intézésénél a gyógyszerészeti kar meghallgatását törvényes úton biztosítja”. „A kamara-törzskönyv vezetésével megszüntetendő volna a főorvosi és egyéb hatósági nyilvántartó, amely bizony nem tüntet fel mindig pontos adatokat. A törzskönyv felfektetésénél a történelmi adatokra is nagy súly helyezendő. A mai törzskönyvezés úgy hiszem, csak 1883 óta folyik. A kamara feladata volna az egyes gyógyszerértárrakra vonatkozó mindennemű adatok gyűjtése és összefoglalása.” [38].

A törvénytervezetet – mint írja – az eddig megjelentek figyelembevételével, valamint a porosz, hesseni, türingiai, jugoszláv, csehszlovák gyógyszerészi kamarákról szóló törvényrendeletek, illetve tervezetek áttanulmányozásával készítette el. A nyolc fejezetre osztott tervezetet 71 paragrafusban részletezi. Decentrális alapon tervezi a kamarákat, melyeknek minden gyakorló gyógyszerész tagja lenne. Egy-egy kamarát legalább 100 gyógyszerész alkothat. A kerületi kamarák saját körletükben önkormányzattal bírnak. A kamarák összefogó és az egységes működést biztosító szerve a központi választmány. Tervezetét egyébként nyers munkának tekintette, amelyet még ki kell dolgozni, amennyiben erre az Egyesület megbízást ad.

Az Egyesület a központi vezetőség mellé megbízott még kilenc egyesületi tagot, hogy a hivatalos és végleges kamara-tervezetet összeállítsa. Mihailovits Jenő javaslatára felvették a bizottságba még *Sütheő Lajos* szombathelyi gyógyszerészt, aki „élete java részét ennek a kérdésnek szentelte és akinek a kamara ügyének előkészítése körül elévülhetetlen érdemei vannak.” [40]. A tervezet 1927-ben elkészült, mely „a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület hivatalos törvénytervezete a gyógyszerészeti rendtartásról és a fegyelmi jogkörű gyógyszerészeti kamaráról” címet viselte. Az Egyesület 1927. december 8-án tartott rendkívüli közgyűlésén hagyta jóvá és december 22-én terjesztette fel a népjóléti miniszterhez. A felterjesztést *dr. Gaál Endre* mint elnök és *Koritsánszky Ottó* ügyvezető igazgató írták alá. A felterjesztés utal arra, hogy az Egyesületet 1921-ben már úgy szervezték át, hogy alapját képezze a megalakítandó kamarának és legfőbb céljaként a kamara mielőbbi felállításának szorgalmazását tűzte ki. [41].

A tervezet az eddigiektől eltérően az első fejezetben hosszan és részletesen foglalkozik a gyógyszerészi képesí-

tés és gyakorlat szabályaival. Kamara felállítását javasolja Budapesten, Budapest-vidéken, valamint még öt vidéki nagyvárosban. Ezekon kívül tervez Országos Kamarát is. A kamarának tagja lenne minden gyakorló gyógyszerész, a szaksajtó gyógyszerész-munkatársai, a gyakornoki iskola tanárai és a testületek gyógyszerész-hivatalnokai. Az Országos Gyógyszerész-Kamara a legfelsőbb erkölcsi és gazdasági ügyek intézésére, illetve ezen kérdésekre vonatkozó törvénytervezetek véleményezésére hivatott. Tagjai a kerületi kamarák összes tagjai.

A 65. paragrafus arra is kitér, hogy a kamarákat az Egyesület szervezi, annak vidéki kerületei írják össze a kamarai tagságra jogosultakat és a tisztifőorvosi nyilvántartásban szereplő gyógyszereszeket.

A tervezettől függetlenül készült egy kamarai költségvetés is, mely szerint az Országos Kamara előrelátható évi költségelőirányzata mintegy 50.000 P, a vidéki kamaráké egyenként mintegy 20.000 P. [42].

Az Okleveles Gyógyszerészek Országos Egyesülete is foglalkozott közgyűlésén a gyógyszerészi kamara kérdésével. A téma előadója *Mátray Gusztáv* az OGYOE ügyvezető titkára volt. Beszédében javasolta, hogy „az Egyesület jogelődjének, a Magyarországi Gyógyszerészségek Egyesületének 1908. augusztus 19-én tartott közgyűlése által a gyógyszerészeti kamarák felállítása tárgyában hozott határozatát magáévá teszi és ahhoz ragaszkodik.” [43]. A közgyűlés a javaslatot egyhangúlag elfogadta. Tehát a gyógyszerész-társadalmat tömörítő mindkét egyesület a kamarák felállítását kívánta és sürgette.

Sürgős lett volna ez eredeti céljain kívül már csak azért is, mert a főváros törvényhatóságának átszervezése küszöbön volt és a kormánynak előzőleg kiadott erre vonatkozó törvénytervezete szerint bekerülnének a törvényhatósági bizottságba a különböző érdekképviseltek megbízottai is, mint az ügyvédi kamara 3 tagja, a közjegyzői kamara 1 tagja, a mérnöki kamara 3 tagja, a kereskedelmi- és iparkamara 6 tagja, stb. Még az Országos Orvosszövetség is delegálhat 3 tagot, de a gyógyszerészek ebből is kimaradtak, mert nem volt még kamarájuk. [44].

A gyógyszerészeti kamarák felállítására 1930-ban sem került sor. Ez év szeptemberében meghalt *dr. Vass József* népjóléti miniszter, aki igaz jóakarója volt a gyógyszerészeti karnak, de a kamarák felállítása hosszú minisztersége alatt sem történt meg.

1931. októberében *Scholtz Kornél* népjóléti államtitkár nyilatkozott az Újság című lap munkatársának. Ebben többek között ezeket mondta: „Az 1876.XIV.tc. gyógyszerészeti ügyekre vonatkozó rendelkezéseinek megváltoztatása egyes vonatkozásokban szükségesnek mutatkozik. A népjóléti minisztérium behatóan foglalkozik ezekkel a kérdésekkel és előzetes tervezetek is készültek a megoldásukra.” – „A gyógyszerészeti kamara megvalósítását a magam részéről szükségesnek tartom, s erre már tervezet is készül a minisztériumban.” [45].

Ezt a megbízást *dr. Ernst Sándor* népjóléti miniszter részéről *dr. Atzél Elemér* minisztériumi osztálytanácsos kapta az említett törvénycikk gyógyszerészeti fejezetének átdolgozására vonatkozó megbízással együtt. *Dr. Atzél Elemér* úgy nyilatkozott 1932. év elején, hogy az adatgyűjtéssel szeptemberre előreláthatólag elkészül és akkor lát hozzá

a két tervezet kidolgozásához. Bízunk benne, hogy azok az országgyűlés következő évi ciklusa elé már beterjeszthetők lesznek. [46].

A régi, még 1927-ben beadott tervezet is előkerült, amit dr. Győry Tibor államtitkár 1933. február 15-én kelt leiratával mellékelten elküldött a Magyarországi Gyógyszerész Egyesület elnökségének és ugyanakkor az Okleveles Gyógyszerészek Országos Egyesületének is (továbbiakban: OGYOE). A leirat válasz az MGYE 1927. évi és az OGYOE 1928. évi beadványára, melyben az államtitkár biztosítja az egyesületeket, hogy kívánságuknak megfelelően a gyógyszerész kamarák létesítése céljából szükséges tárgyalásokat folyamatba kívánja tenni. Egyúttal felhívja az egyesületeket, tekintettel a csatolt tervezet elkészítése és felterjesztése óta eltelt hosszú időre, hogy az arra vonatkozó esetleges kiegészítéseket és pótlásokat terjesszék fel [47].

Az OGYOE áttanulmányozva az MGYE tervezetét úgy ítélte, hogy az nem felel meg az alkalmazotti kar érdekeinek és választmánya megbízta Berkovits Károly gyógyszerészt, a Gyógyszerészek Lapjának felelős szerkesztőjét, hogy egy teljesen új kamara-tervezetet készítsen.

Berkovits Károly a tervezetet össze is állította. Munkájának szükségességét így indokolta meg: „A gyógyszerértulajdonosok egyesületének tervezete annyira egyoldalú szempontokon épült fel s a kamarai jog és igazság alapfeltevéleit oly mértékben nélkülözi, hogy véleményünk szerint a kamara megalkotásánál egyáltalán nem jöhet tekintetbe. Ez a tervezet ugyanis az alkalmazott gyógyszerészek egész táborát kizárja a kamarai tagságból s csupán mint a kamara lajstromozottainak szán teljesen alárendelt szerepet. Az OGYOE mint az alkalmazott gyógyszerészek törvényes érdekképviselője ez okból nem bocsátkozhatik a megküldött tervezet bírálatába ..., azt a maga részéről tárgyalási alapul nem fogadhatja el.” „Olyan megoldást kerestünk, hogy mindegyik csoport megfelelő autonóm hatáskörrel lássa el a saját ügyeit, védelmezhesse érdekeit, de a közös ügyeket paritásos alapon létesített központi szervintézze. — A gyógyszerészek aránylag kis létszáma mellett elegendőnek látszik az egységes, két osztályra tagozódó országos kamara, mely a sajátos gyógyszerészeti viszonyoknak jól megfelel s amellyel lehetőséget nyújt kerületi fiókkamarák létesítésére.” [48].

A fenti elvek alapján 46 paragrafusban összefoglalva készült el a kamara-tervezet, amely az OGYOE hivatalos lapjában teljes terjedelmében meg is jelent [48]. A Gyógyszerészeti Közlöny ugyancsak leközzölte a tervezetet, hogy az MGYE tagjai is megismerhessék és hozzászólhassanak [47].

Az OGYOE még ugyanebben az évben, 1933. októberében felterjesztéssel fordult a belügyminiszterhez a gyógyszerügyi törvény megváltoztatása ügyében. A felterjesztés 5. pontjában hivatkozik a már előzőleg beadott gyógyszerészeti kamarai tervezetükre, amelyet ismételtelen ide csatolnak és ezzel kamara felállítására vonatkozó kérelmüket megsüregtítik [48].

További akciója volt az OGYOE-nek, hogy meggyőzték néhány országgyűlési képviselőt, hogy az új gyógyszerészeti törvény elfogadása és a gyógyszerészeti kamarák mielőbbi felállítása érdekében törvényjavaslatot terjesszenek a Ház elé. A nyolc képviselőből álló ún. blokk egyik tagja Dinnyés Lajos országgyűlési képviselő volt, aki egy-

ben az alkalmazott gyógyszerészeti kar képviselőházi érdekvédelmét látta el [50]. Az ő interpellációjából idézem a következő mondatot: „Van-e tudomása a belügyminiszter úrnak arról, hogy a 210.548/1933 XV. oszt. sz. leiratra, mely a gyógyszerész kamarák létesítését helyezi kilátásba, mai napig semmiféle törvényes intézkedés nem történt?” [49].

Az MGYE sem volt tétlen a kamarák ügyében. Koritsánszky Ottó ügyvezető igazgató a közgyűlés elé terjesztett jelentésében így írt: „A gyógyszerészeti kamara megvalósítására és irányelveire a belügyminisztériumban ismételt tárgyalásokat folytattunk.” [50].

Az 1934. december 11-i választmányi ülés elé terjesztett jelentésében beszámolt arról, hogy a belügyminiszternek 1532–1934 szám alatt benyújtották a gyógyszerészeti kamarák felállítására vonatkozó tervezetet, mely lényegében az 1927-ben kidolgozott és a belügyminisztériumból véleményezésre leküldött, némileg átjavított tervezet volt [50]. Ebben az évben készült el az orvosi kamarákról szóló törvényjavaslat is, amit a belügyminiszter leküldött az MGYE-nek hozzászólás végett. Löcherer Tamás, az MGYE alelnöke ismertette ezt a törvényjavaslatot a Gyógyszerészeti Közlönyben azzal a megjegyzéssel, hogy a „gyógyszerészeknek is ismerniük kell, hiszen az orvosi kamarák felállítása után sor fog kerülni a gyógyszerészeti kamarák létesítésére is, és az ennek alapján fog bizonyára felépülni.” [51].

Koritsánszky Ottó jelentésében, melyet az 1935. március 21-i választmányi ülés elé terjesztett, így írt: „A gyógyszerészeti kamara ügyében a miniszter leiratára, az irányelvekre vonatkozó elgondolásainkról jelentést tettünk. Előreláthatólag az orvosi kamara tétő alá hozása után kerülhet csupán sor a gyógyszerészeti kamara felállítására.” [51].

Az orvosi kamaráról szóló törvényjavaslatot Keresztes-Fischer belügyminiszter lemondása miatt a házszabályok értelmében visszavonták, majd október 14-én Kozma Miklós, az új belügyminiszter ismét benyújtotta [51].

Kozma Miklós belügyminisztersége alatt elkészült az új gyógyszerészeti törvényjavaslat, de a miniszterelnök-váltás miatt tárgyalása elhúzódott és 1936-ban nem is került rá sor.

Az orvosi kamarák megszervezése nagyrészt megtörtént 1937. év elején. Létrejött az Országos Orvosi Kamara, valamint a kerületi kamarák. Április 15-én megjelent hivatalos lapjuk, az Orvoskamrai Közlöny. A kamara elnöke Verebély professzor lett [52].

A gyógyszerészeti törvényjavaslat és a kamara ügyében 1937. év elején történt ismét valami előrelépés. A 4/1937. január 14-i leiratával Kozma belügyminiszter leküldte az MGYE-nek a gyógyszerészetről szóló törvényjavaslat-tervezetet, hogy január 24-ig tegye meg észrevételeit. Majd így folytatja: „Egyúttal megjegyzem, hogy a gyógyszerészeti kamarákra, úgyszintén a gyógyszerészeti hitelkérdésekre vonatkozóan külön javaslatot szándékozom a törvényhozás elé terjeszteni.” [53].

Koritsánszky Ottó az 1938. június 12-i közgyűlés elé terjesztendő jelentésében még mindig csak a reménységének adhatott kifejezést: „Bizonyosra vehetjük, hogy a helyzet megéri és karunk évtizedes törekvése, a gyógyszerészeti kamara felállítása is rövidesen meg fog történni, amit

továbbra is szünet nélkül szorgalmazunk és munkálunk." [54].

Reménységét arra alapozhatta, hogy az új miniszterelnök, *Imrédy Béla* programbeszédében meghirdette az egyes foglalkozások körében a kamarai rendszer minél szélesebb kiépítését. A kamarák szervezeti formáját is megadta, mely szerinti azokat kúriákra kell osztani; egyik kúria magába foglalja az üzemeket, másik az üzemek vezetőit, harmadik az üzemek értelmiségét, negyedik a fizikai munkásait. A kereskedelem és ipar problémáit ezzel a szervezési formával kívánta megoldani, és kijelentette, hogy „*az olyan szervezeteknek, amelyek ezzel a felépítéssel összhangba nem hozhatók, el kell tűnniök.*” „*A kamarák és kúriák feladatai közül kiemelem a tisztesség követelményének érvényesítését, a hivatási tisztesség intézményes ápolását, a megfelelő zsűriszerű rendszer bevezetését, hogy ezzel az erkölcsi színvonal megóvassék és a tagok között alakuljon ki olyan egységes szellem, amely az egyes társadalmi ágaknak a nemzeti célkitűzések egyetemébe való harmonikus egybekapcsolódását biztosítja. Ennek a hivatási tisztességnek ápolása, amelyet így a gazdasági élet egyik szektorában mutattam be, kell hogy a fő irányító gondolat legyen a kamarai szervezés valamennyi ágazatában.*” – fejezte ki beszédében *Imrédy* miniszterelnök [54].

Mivel az 1924-es *Koritsánszky*-féle, az 1933-as *Berkovits*-féle és az újonnan átdolgozott *Szász Tihamér*-féle kamara-tervezetek szerkezetükben és céljaikban megegyeztek a miniszterelnök által változt elközelítésekkel, reményt táplálhatott a kar, hogy immár megvalósulhat végre a gyógyszerési társadalom annyira és oly régen áhított vágya, a kamara felállítása. Természetesen voltak még megoldandó kérdések, mert mindhárom tervezetnek voltak hibái. A legnagyobb feladat az volt, hogy a gyógyszerési kar három kategóriáját, mint a tulajdonosi, alkalmazotti, tisztviselői osztályt oly módon kell közös nevezőre hozni, hogy minden jogos érdek érvényesüljön. Ezt a kérdést a legelősebben a *Szász Tihamér*-féle tervezet vetette fel. Ezzel az érdeklődést felkeltette és a vitát a karon belül elindította.

Az 1938. év júniusában Balatonfüreden megrendezett MGYE közgyűlés kiemelten foglalkozott a kamara kérdésével. Az itt megjelent *Johan Béla* államtitkár beszédében elhangzott a következő: „*A miniszter úr még a nyár folyamán meg kívánja ismerni a gyógyszerési törvényjavaslatot és foglalkozni kíván a gyógyszerési kamara kérdésével is. Várom az Egyesületnek a kamarára vonatkozó előterjesztését.*” [54].

Az Egyesület elnöke ennek értelmében röviddel a közgyűlés után kérdéssel fordult valamennyi kerülethez, hogy a kamarára vonatkozó irányelvek tekintetében közöljék elgondolásait. Ehhez a levélhez csatolva volt az MGYE 1927-es, valamint az OGYOE 1933-as hivatalos kamara-tervezete [54].

Az év folyamán a gyógyszerészek egy kisebb csoportja, mely a Magyar Gyógyszerészek Nemzeti Szövetsége néven tömörült, azt a célt tűzte ki maga elé, hogy a gyógyszerési reformok megvalósítását, köztük a kamarát is szorgalmazza [54]. A Szövetség egyébként az aktuális, zsidóellenes politika híve volt és nem sok tagot nyert meg magának.

A kerületi közgyűléseken és a szaklapok hasábjain mindenesetre megindult a vita a reformok ügyében. *Török*

Árpád gyógyszerész több cikkben is írt erről a vitáról és azt nagyon hasznosnak ítélte, mert ezzel a vidék is intenzíven bekapcsolódott az országos problémák megoldásába. [55].

Dr. Várady László képviselő, az MGYE alelnöke 1939. október 20-án felszólalt a belügyminisztérium költségvetésének bizottsági tárgyalásán az 1876.XIV.tc. módosítása tárgyában. *Keresztes-Fischer* belügyminiszter válaszában hangsúlyozta, hogy a gyógyszerési törvény módosítását ő is szükségesnek tartja. Már elődei is munkálkodtak ezen, de hogy mégsem valósult meg eddig, – „*annak oka a rendkívüli események, amelyek más, a nemzet egyetemének szempontjából nagyobb horderejű törvények sürgős megoldását követelték ...*” De reményének adott kifejezést, hogy erre rövidesen sor kerülhet [55].

A gyógyszerési törvény kérdése ezen az őszön a képviselőház elé került. *Dr. Tauffer Gábor* gyógyszerész, képviselő interpellációjában a következő szavakkal fordult a belügyminiszterhez: „*Nagyon kérem a miniszter urat, szíveskedjék a törvényjavaslatot minél előbb beterjeszteni a hitelkérdés megoldását is belefoglalva és különösen kérem még, hogy a kamara kérdésének megoldását is méltóztassék belevenni a törvényjavaslatba, mert erre szükség van a gyógyszerészek érdekvédelme, rendje és a gyógyszerészek munkájának fegyelme szempontjából.*” [55].

A belügyminiszter válasza egyetértő, de egyben halogató volt: „*Ismételtlen volt alkalmam nyilatkozni atekintetben, hogy a gyógyszerészügy rendezésére vonatkozó javaslatom nagyban már készen van s mihelyt az teljesen megérett és a parlamenti technika is megengedi, – értem ezalatt azt, hogy mihelyt általánosabb érdekű és fontosabb javaslatok tárgyalása időt enged a kérdés elővételére – azt a törvényhozás elé fogom terjeszteni letárgyalás végett.*” [55].

Tauffer Gábor, az MGYE elnöke, az MGYE karácsonyi közgyűlésén (1939.dec.17.) annak a reményének adott kifejezést, hogy a gyógyszerési kamara is megvalósulhat, hiszen szinte nincs most olyan foglalkozási ág, amelynek ne volna kamarája. „*Ennélfogva kérjük, hogy az új gyógyszerési törvényben a kamara létesítésére vétessék fel egy pont, amely felhatalmazza a belügyminiszter urat, hogy szabályozza e kérdést. A kamara ügyében felterjesztéssel élünk a minisztériumban a múltban is, most pedig az alapelveknek megállapítása céljából a kerületi elnök urakhoz megkeresést intéztünk és az ezekben lefektetett elvek alapján fogjuk kérni a minisztériumot, hogyha a törvény felhatalmazása után a miniszter úr abban a helyzetben lesz, hogy rendeleteileg megalkothatja a kamarát, akkor azt ezen elvek szerint állítsa fel.*” [55].

Az 1940-es kassai közgyűlésen *Tauffer Gábor* elnök beszámolt arról, hogy a beérkezett javaslatokkal, valamint a hitelkérdéssel kiegészült törvénytervezet elkészült és benyújtásra vár. Beszélt továbbá arról, hogy a gyógyszerési kamaráról külön törvénytervezet készült. „*Mindkettő benyújtása már csak attól függ, vajjon a politikai és nemzetközi viszonyok mikor engedik meg a törvényhozásnak azt, hogy a gyógyszerészek ügyével foglalkozzon.*” [56].

Erre 1940-ben nem került sor. 1941. októberében az MGYE elnöke, *Várady László* ismét felszólalt a kamara ügyében a parlamenti költségvetési bizottságában. *Keresztes-Fischer* belügyminiszter hangsúlyozta, hogy a gyógy-

szerszí törvény megalkotását ő is szükségesnek tartja és mihelyt az események megengedik, beterjeszti [57].

Sajnos az események úgy alakultak, hogy erre sem ezen az őszön, sem a tavaszi ülészakon nem volt lehetőség. Ez indokolta *Tolva Imre* Debrecen-vidéki kerületi elnök elkeseredett szavait, amelyeket az 1942. május 24-én tartott teljes ülésükön mondott: „... a gyógyszerésztársadalom helyzete sohasem volt oly kétségbeejtő, mint most, a gyógyszerész-törvénytervezet, korpótilékosfizetőpénztár, kamara, továbbá a különlegességek ügye még mindig a régi állapotban stagnálnak.” Az ülésen elhangzott indítványokat 9 pontban összegezve elhatározták azt a közgyűlés elé terjeszteni. A 3. pont így hangzik: „A gyógyszerész törvénytervezetnek s ezzel kapcsolatosan a kamara és korpótilékos fizetőpénztárnak a kiterőszakolása.” [58].

1942. év közepén a belügyminiszter leküldte a gyógyszerész törvénytervezetet az Országos Közegészségi Tanácshoz, hogy augusztus végéig terjessze fel véleményét mind a törvény, mind pedig a gyógyszerész kamara-tervezetre vonatkozóan. Az OKT augusztus 21-én ült össze a két tervezet megvitatására. A tervezetek előadói – az OKT megbízásából – *Löcherer Tamás* és *Koritsánszky Ottó* voltak. Az OKT egyhangúlag magáévá tette az előadók előterjesztését, majd a támogató véleményüket beterjesztették a belügyminiszternek. Ez év decemberében ült össze a belügyben az értekezlet *Johan Béla* államtitkár elnöke alatt a tervezetek megtárgyalására. Maga a belügyminiszter 1943. február 11-12-én megtartott értekezletén foglalkozott a témával, majd április 12-14-15-én a belügy- és az igazságügy minisztériumban foglalmazták meg azokat véglegesen. [59].

Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter 1943. december 14-én nyújtotta be a képviselőház ülésén a gyógyszerészetről és a gyógyszerész rendtartásról szóló törvényjavaslatát [59].

Ez az esemény óriási örömet és lelkesedést váltott ki a gyógyszerészi karból. Csak néhány megnyilatkozást említek meg példaként. *Szász Tihamér* történelmi pillanatnak nevezi a törvényjavaslatok benyújtását, majd így kommentálja azt: „Nem lehet leírni az örömet, amit érzünk a nagy esemény felett. Évtizedes törekvések koronája ez a nap.” – „A szívünk tele van örömmel, boldogsággal és hálát adunk a Teremtőnek, hogy megengedte érnünk ezt az ünnepi, ezt a nagy pillanatot.” [60].

Varságh Zoltán a Gyógyszerészi Hetilap 1943. december 23-i számában írt cikkében korszakalkotó eseménynek nevezi a két törvényjavaslat benyújtását: „... új korszakot fog jelenteni a magyar gyógyszerészet életében és gyógyszerészrendünk soha el nem múló háláérzettel fog adózni mindazok iránt, akiknek ezen új törvény megalkotása körül karunkkal szemben érdemei vannak.” [61].

A gyógyszerész rendtartásról szóló törvényjavaslat 11 paragrafusban tárgyalja a kamarára vonatkozó rendelkezéseket. Az 1. paragrafus szerint a Gyógyszerész Kamara a gyógyszerészek testületi érdekeinek képviselője, feladatkörébe tartozik a gyógyszerész foglalkozás gyakorlásával járó jogok védelme és az azzal járó köteleységek teljesítésének ellenőrzése. A 2. paragrafus szerint gyógyszerész oklevélhez kötött tevékenységet csak az fejthet ki, aki a kamara tagja. A kamara három osztályra tagolódik: az

önálló, a magánalkalmazott és a közalkalmazott gyógyszerészekből alakuló osztályokra. A kamara felett a felügyeletet a belügyminiszter gyakorolja. A fegyelmi bíráskodás elsőfokon a kamara fegyelmi bíróságának a feladata. A kamara egy taggal képviselőt nyer a felsőházban. A felsőházi tagot és a póttagot a közgyűlés választja. A 9. paragrafus arról rendelkezik, hogy a kamara megalakításának előkészítésére a belügyminiszter az OGYE és az OGYOE javaslatának meghallgatása után 10 tagból álló bizottságot nevez ki. A 11., befejező paragrafus szerint a törvény hatálybalépésének napját a belügyminiszter állapítja meg és gondoskodik a végrehajtásáról [62].

Az OGYOE 1944. márciusi közgyűlésén *Várady László* reményének adott kifejezést, hogy a parlament előtt fekvő törvényjavaslatok letárgyalására rövidesen sor kerül [63].

Ez azonban elmaradt. A lelkes öröm és a nagy remények ismét szertefoszlottak. Megint, mint annyiszor, beleszólt a politika, ezúttal a háborús eseményekkel kapcsolatos, ennél lényegesen fontosabb és sürgetőbb tennivalók kényszere.

A bombázások, az ostrom, majd a szovjet megszállás minden ilyen törekvésnek gátat vetett. A háború befejezésével a letarolt országban számos gyógyszerár nem működött. A fővárosi gyógyszerárak 68 %-a sérült meg, a vidékiek közül 119 gyógyszerár nem működött. Azonban, ahol lehetett, a gyógyszerészek megkezdték a munkát, hogy a betegeteket a megmaradt gyógyszerekből úgy-ahogy el tudják látni. [64].

A gyógyszerészetre vonatkozó törvényből még hosszú évekig nem lett semmi. *Margittay Tibor* gyógyszerész, a Budapesti Gyógyszerész Testület ügyvezető igazgatója 1948-ban így írt: „1943. decemberében már a parlament elé is került egy törvényjavaslat, de a közbejött történelmi események miatt az nem valósult meg. Valószínű tehát, hogy a sok kísérlet és az ebből leszárt tapasztalat eredményeképpen a most készülő törvénytervezet nemcsak terv, hanem végre mindenkit kielégítő valóság lesz.” [65].

A törvény, amely a gyógyszerárak működését az 1876.XIV.tc. óta újból szabályozta, 1948-ban létrejött. De ebben már nem volt szó a kamaráról. Egy 1949-ben hozott rendelkezés alapján még a különböző gyógyszerész egyesületek is megszűntek, a gyógyszerészek pedig fokozatosan az 1949-ben megalakult Orvos-egészségügyi Szakszervezethez csatlakoztak.

A kamara eszméje az 1980-as években kezdett ismét feleledni, majd 1989. július 15-én valósult meg. Az egyesületi jogról szóló 1989.évi II. törvény alapján létrehozott Magyar Gyógyszerész Kamara alapszabályában így fogalmazza meg a kamara célját: „... a gyógyszerészek érdekeinek megfogalmazása és folyamatos érvényesítése, a különböző szakterületeken dolgozó gyógyszerészek érdekeinek egyeztetése, összehangolása és képviselője, – a gyógyszerész tevékenység társadalmi, erkölcsi és anyagi elismerésének szervezett előmozdítása, – a gyógyszerészet szakmai színvonalának nemzetközi szinten tartása.” [66].

A Kamara megalakulásáról annak első elnöke, *dr. Vincze Zoltán* hivatalosan értesítette *dr. Csehák Judit* szociális és egészségügyi minisztert, aki válaszelevelében jókívánságait küldte a megalakult kamarának: „Kívánom, hogy a Kamara sikerrel mozgósítsa kitérített céljainak eléréséhez a

tagságban rejlő alkotó energiákat, a tagok elszántságát, jobbító szándékát, mélyen gyökeredző hivatástudatát. Öregbítse a magyar gyógyszerészi társadalom áldozatos munkával kivívott jó hírnevét, gyarapítsa rangos eredményeit. Ápolja odaadón a honi gyógyszerészet nagymúltú nemes hagyományait, merítsen erőt a tudós elődök példaadó munkásságából." [66].

A Kamarára most valóban nagy feladatok várnak. Meg kell terveznie és javaslatot kell tennie a kormányzat számára a gyógyszerellátás és ezen belül elsősorban a gyógyszertárak privatizációjára. Mindezt egy lerobbant gazdasági miliőben, ahol a volt tulajdonosok örökösei rehabilitálásra várnak, valamint az évtizedeken át alulfizetett alkalmazott gyógyszerészek patikajoghoz és tulajdonosi státuszhoz kívánnak jutni anyagi lehetőségek nélkül. A Gyógyszerészi Hírlap, 1990. októberi számában már megjelent egy átfogó javaslat ebben a témában, aminek megvalósulása biztató előrelépést jelentene a gyógyszerészi kar régi erkölcsi és anyagi eredményeinek eléréséhez.

IRODALOM.

A hivatkozott folyóiratok rövidített neveinek feloldása: Gy. K. = Gyógyszerészi Közlöny; Gy. Htp. = Gyógyszerészi Hetilap; Gy. L. = Gyógyszerészek Lapja.

31. Gy. K. 1919.98,183, 189, 217. - 32. Gy. Htp. 1919.78. - 33. Gy. L. 190.9.sz. - 34. Gy. K. 190.184,233,328. - 35. Gy. K. 1921.465,540,640. - 36. Gy. K. 1922.461,551. - 37. Gy. Htp. 1922.313. - 38. Gy. Htp. 1924.VI.22. - 39. Gy. K. 1926.44. - 40. Gy. K. 1927.132,180,195,225. - 41. Gy. K. 1928.I.8. - 42. Gy. Htp. 1927.286. - 43. Gy. L. 1928.18.sz. - 44. Gy. K. 1929.260. - 45. Gy. Htp. 1931.210. - 46. Gy. Htp. 1932.77. - 47. Gy. K. 1933.55,449,794. - 48. Gy. L. 1933.12,13,14,22.sz. - 49. Gy. L. 1934.3.sz. - 50. Gy. K. 1934.96,255,645,827. - 51. Gy. K. 1935.100,153,269,693. - 52. Gy. K. 1937.298. - 53. Gyógysz. Évkönyv. 1938.16. - 54. Gy. K. 1938.344,356,370,407,476,620,802. - 55. Gy. K. 1939.517,592,697,811,833. - 56. Gy. K. 1940.401. - 57. Gy. K. 1941.612. - 58. Gy. K. 1942.336,575. - 59. Gy. K. 1943.629. - 60. Gyógyszerészi Szemle 1943.501.-61. Gy. Htp. 1943.272. - 62. Gyógysz. Évkönyv 1944.290. - 63. Gy. L. 1944.6.sz. - 64. Gyógyszerészet 1990.171. - 65. Gyógysz. Évkönyv 1945-48.771. - 66. Gyógyszerészi Hírlap 1990. január - 67. Gyógyszerészi Hírlap. 1990 október.

M. LUGOSI-MAROS: *Struggles for the establishment of the Chamber of Pharmacists: Part II.*

(Semmelweis Orvostörténeti Múzeum Levéltár és Könyvtár - Ernyey Könyvtár Budapest, Mátyás tér 3. - 1084)

Érkezett: 1990. november 29.

Orvosi, orvosbiológiai, gyógyszerészeti, gyógyszerkísérleti célokra ajánlja kétszer-desztillált víz előállítására alkalmas készülékét

a
Magyar Tudományok Akadémia
Kutatási Eszközök Kivitelező Vállalata
1141 Budapest XIV., Komócsy u. 29-31.

A MO-BI DEST

készülék alkalmas hálózati vízből egyszer („mono”) vagy kétszer („bi”) desztillált víz energiatakarékos előállítására. Gazdaságos üzemű, könnyen kezelhető, egyszerűen vízkömentesíthető, automatikus működésű, védett a vízkimaradás esetén bekövetkező meghibásodás ellen.

Műszaki jellemzői:

	„mono”	„bi”
Fajlagos vezetés uS/cm	3,5	1,3
Desztilláló teljesítmény 1/h	2,4	2,1
Hűtővízszükséglet 1/h	30-40	50-60
Áramfelvétel VA	3300	
Hálózati feszültség V	220±10% 50 Hz	

A készülék árában az üzembe helyezés is benne foglaltatik.

Megrendelés, értékesítés:

MTA KUTESZ Kereskedelmi osztály

1142 Budapest Pf. 120. Tel.: 163-2450. Tx.: 22-6700. Fax.: 183-1781